

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i dni poświęconych o godzinie 7 rano.

Redakcja przy ulicy Sobieskiego 1. 4, gdzie sklep J. S. Jürgensa.

Administracja pod 1. 2. ulica Sobieskiego.

INSERATY obliczają się po 6 ct. od miejsca jednego wiersza (petit.)

Listów niestrakowanych nie przyjmuje się. Manuskryptów nie zwraca się.

KRONIKA CODZIENNA

Prenumerata miejscowa

wynosi:	
miesięcznie	1 złr. 10 ct.
kwartalnie	3 „ 30 „
półrocznie	6 „ 60 „
rocznie	13 „ — „
Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:	
rocznie	16 złr. — ct.
półrocznie	8 „ — „
kwartalnie	4 „ — „
miesięcznie	1 „ 35 „

Numer pojedynczy 6 centów.

Od wydawnictwa.

„Kronika Codzienna“ wychodzić będzie odtąd codziennie rano o godz. 7mej z wyjątkiem niedziel i dni poświęconych.

Prenumerata zamiejscowa kosztuje:	
całorocznie	16 zł. — ct.
półrocznie	8 „ — „
kwartalnie	4 „ — „
miesięcznie	1 „ 35 „
We Lwowie:	
całorocznie	13 zł. — ct.
półrocznie	6 „ 60 „
kwartalnie	3 „ 30 „
miesięcznie	1 „ 10 „

Lwów 26go września.

Charakterystycznym jest doniesienie „Sonn u. Montags Zeitung“, że cesarz austriacki na konferencji ministrów w d. 23. b. m. okazywał kilka razy głębokie wzruszenie z powodu nieporadności konferencji ministrów, i że zamknięcie konferencji nastąpiło w skutek wyraźnego żądania cesarza.

O rezultacie dalszej narady doniósł nam wczoraj telegram, i pokazuje się, że na konferencji tej nie uratowano nic, jak tylko był dalszy przebieg ministrów, a sprawa stoi gorzej jeszcze niż przedtem.

Stworzono tylko rzecz wprawdzie nową, ale i dotąd jeszcze nie praktykowaną, która jednakowoż wcale nie zapewnia zakończenia dobrego. Mianowicie obydwaj parlamenty zostaną zawezwane, aby stworzyły sąd polubowny w tej zawilej sprawie, a władza parlamentów i ministrów przejdzie tem samem na ów sąd polubowny.

Eksperyment ten wywołany fatalnym stosunkiem Węgier do reszty monarchji jest w państwie konstytucyjnym rzeczą anormalną, ponieważ przesłanie władzy parlamentu na sąd polubowny jest czemś tak niezwykłym, że zaprawdę przychodziłoby do głosu słowo Beusta, który powiedział jeszcze za czasów swego urzędowania: „Austria jest państwem nieprawdopodobieństw.“

Węgrzy, jak zawsze, wiedzą co robią i nie skorzy są dla pięknych oczu ministrów cislitawskich brać na siebie ciężar 80 milionowego długu, którego się tak sprytnie w swoim czasie pozbyli, i nie dziwna też, że twarzą przy swoim obstarają. Ministerjum zaś cislitawskie znajduje się w położeniu atrycykrem, bo koncesja na rzecz Węgier, to znaczy ustąpienie z ministerjów, a zerwanie z Węgrami pociąga te same skutki za sobą.

Położenie takie między młotem a kowadłem nie mogło nic innego wywołać, jak tylko projekt do takiej salwy, jaką ma być ów sąd polubowny.

Ze uchwała ta jest tylko chwilowym środkiem do wybrnięcia z kłopotliwego położenia gabinetu cislitawskiego do wodzi konferencja sobotnia, której przebieg podajemy podług „Deutsche Zeitung.“

„Miano zdecydować, które z pomiędzy ustaw ugodowych mają przed innemi być parlamentem przedłożone. Ministerowie austriaccy oświadczyli więc formalnie w imieniu całego gabinetu: Rząd austriacki gotów jest nowy związek cłowo-handlowy, tak jak go oba rządy ułożyły, przedłożyć Radzie państwa zaraz po jej zebraniu, tylko pod tym warunkiem, jeżeli rząd węgierski przystanie na żądania austriackie w sprawie bankowej i długu 80 milionowego. W razie odrzucenia, żąda gabinet austriacki, aby wypowiedzenie związku cofnięto, a dla rokowań w sprawie banku i długu dłuższy termin ustanowiono. Rząd węgierski oświadczył stanowczo, że propozycje tych przyjąć nie może. Rady on ile możliwości uwzględnić żądania austriackie co do banku i długu, ale ręk sobie wiązać nie może, i musi żądać, aby sprawa związku niezwłocznie parlamentem przedłożono. Na to odparli ministrowie austriaccy, że w razie, gdyby korona przystąpiła do zdania rządu węgierskiego, muszą się podać do dymisji.

„Dyskusja była z obu stron arcyżywa, a po części nawet namiętna. Do uchwały nie przyszło. Na życzenie cesarza naradę przerwano i postanowiono, aby obie delegacje rządowe w następnych dniach konferowały.“

Urzędowa „Wiener Ztg.“ donosi: Państwowe ministerstwo wojny zarządziło w skutek prośby pewnego rekruta i ucznia trzeciego roku seminarjum nauczycielskiego o odroczenie powołania go do broń aż do czasu, w którym petent ukończy studja, t. j. do 1. października 1877 — ażeby właściwa władza wojskowa, do której należy petent, pouczyła go, iż z prośbą swą powinien udać się za pośrednictwem swej władzy szkolnej do c. k. ministerstwa obrony krajowej. Na podobną prośbę wniesioną za pośrednictwem c. k. ministerstwa obrony krajowej do c. k. państwowego ministerstwa wojny, upoważniło to ostatnie ministerstwo wyjątkowo generalną komendę do puszczania na urlop petenta aż do czasu, w którym tenże ukończy swe studja nauczycielskie, zastrzegło jednak, że na wypadek mobilizacji, zostanie petent wcześniej powołany pod broń. Upoważnienie powyższe nastąpiło pod warunkiem, jeżeli stosunki służbowe korpusu, do którego na-

leży petent, zezwalają na podobne odroczenie służby, tudzież pod warunkiem, że petent obowiązuje się na piśmie, iż po upływie urlopu uczyni zadość obowiązkowi trzyletniej służby w armji. O tem zawiadomiono wszystkie komendy wojskowe z tem poleceniem, że na wypadek pojawienia się podobnych prośb mają one pouczać petentów o drodze przepisanej, w jakiej prośby podobne powinny być wnoszone, tudzież o tem, że do prośby należy załączyć rewers, podpisany przez petenta i jego ojca albo opiekuna, sądownie albo notarialnie legalizowany, tej treści, iż petent, po upływie urlopu obowiązując się służyć trzy lata w armji stałej.

Wczoraj podaliśmy odpowiedź króla pruskiego daną na adres koła polskiego w Poznańskim. Odpowiedź ta stanowi nowy ustęp w historii naszej porobiorowej, i świadczy, że zawziętość naszych nieprzyjaciół niemieckich dorównywa zupełnie represyjnym środkom rosyjskiego rządu. Dla uzupełnienia tego momentu historycznego podajemy dziś ów adres koła polskiego w dosłownem brzmieniu:

Adres do Króla. Najjaśniejszy, Najpotężniejszy Cesarzu i Królu! Najmiłociwszy Królu i Panie!

S. p. rodzic W. Ces. i kr. Mci, król Fryderyk Wilhelm III wydając z wielkodusznego i wolnego popędu odezwę z dn. 15 maja 1815 r. w której zatwierdził poręczone traktatem wiedeńskim prawa narodowości polskiej, oświadczył w niej uroczyście, że język polski ma być obok niemieckiego używany we wszystkich czynnościach urzędowych.

Oświadczenie to królewskie uznał JKMość Fryderyk Wilhelm IV na koronacji w Królewcu jako obowiązujące go, a raczył N. P. panie położyć najwyższy swój podpis na odprawie sejmowej swego brata, gdzie uznając chwalebny miłość każdego narodu szlachetnego dla swej mowy, zapewnił polskiej narodowości „poszanowanie i opiekę“.

Tymczasem rząd W. Ces. Król. Mci przedłożył obecnie projekt do ustawy, wedle którego odtąd język niemiecki ma być wyłącznie językiem urzędowym wszystkich władz, urzędników i korporacji politycznych, i projekt ten uzyskał już zatwierdzenie obu czynników prawodawczych.

Projekt ten dotknął do głębi polskich poddanych W. Ces. i Król. Msei w ich narodowych prawach i najświętszych uczuciach i zarazem krzywdził ich pod względem materialnym, i tym też bolesnym uczuciom dano wyraz w zaopatrzonych setkami tysięcy podpisów petentach do Izby deputowanych i Izby pa-

nów. Skoro wyczerpane zostały w obu Izbach wszelkie konstytucyjne środki oporu, a pomieniony projekt do ustawy może być każdej chwili przedłożony W. Ces. C. K. Mci do sankcji, uważają obecni tutaj w tym czasie członkowie Izby panów i Izby deputowanych za swój obowiązek zwrócić się wprost do najwyższej osoby W. Ces. Msei, od którego wolnej decyzji zawisł los ustawy, z prośbą najpoddaszą, byś W. Ces. Król. Mości raczył odmówić pomienionemu projektowi swojej sankcji najwyższej.

Silne pokładając zaufanie w ciebie, poszanowanie i głębokie poczucie dla prawa W. Ces. i Król. Mci. oczekujemy pełni nadziei decyzji i pozostajemy W. Ces. i Król. Mości

najpoddaszy i najposłuszniejsi. (Tu podpisy członków Koła polskiego na sejmie pruskim).

O czynnościach europejskiej dyplomacji w celu przeprowadzenia pokoju, lub zawieszenia broni, nie mamy dziś nic ważnego do zanotowania; ponieważ zaś dziś właśnie (25. b. m.) upływa termin dziesięciodniowego rozejmu i wszystko każe przypuszczać, iż takowy będzie przedłużony, być może zatem iż jeszcze w ostatniej chwili otrzymamy telegram, który nam wyjaśni jak rzeczy obecnie stoja.

Turecja jakos do tej pory nie może zdobyć się na wypowiedzenie swego zdania w bieżącej kwestji, pomimo nacisku mocarstw; dzienniki tureckie zapewniają tylko głośnie o pokojowych usposobieniach sułtana. Jednocześnie z proklamowaniem królem Milana, rząd serbski miał oświadczyć, iż nie może przystać na pokojowe warunki mocarstw — iż też zatem strony zachodzą trudności. To że urzędowe dziennikarstwo wiedeńskie pociesza się myślą, iż kierownictwo sprawy zawarcia pokoju, powierzono hrabiemu Zichy nie wiele prawdę powiedział, dodaje otuchy. Rosja bynajmniej nie myśli ustąpić naleganiom Turcji, by zaprzestała wysyłania ochotników na plac boju. Owszem w wyższych sferach petersburskich szeroko głoszą, iż niepodobna prawie oprócz się naciskowi opinii publicznej. O owej opinji piszą z Petersburga do „Hamb. Corresp.“ „Usposobienie ludności podobne jest do wezbrania potoku. Wszelkie przestrogi i zawieszania dzienników pozostały bez skutku. Entuzjazm wojenny bierze górę.“

(Jeszcze w sprawie traktatu ogłoszonego przez „France“). — Donoszą z Paryża, że bardzo niewielu publicystów przybyło na wezwanie Girardina, by sprawdzić autentyczność dokumentu, za po-

mością którego redaktor „France“ zmistyfikował publiczność. Jeden z obecnych wyjawiający życzenie obejrzenia sławnego traktatu, opowiada, że Girardin odsunął jedną z szufladek swego biurka, w której leżało mnóstwo tysiącfrankowych biletów bankowych i z pod nich wyciągnął dokument. Nie jest wcale litografowany, lecz pisany zwykłym atramentem. Z boku na blankiecie wyrażono: „Chancellerie privée de S. M. Imperiale 1-ère section“ i pod nazwiskami Bismarka i Gorczakowa napisano inną ręką: „Pour copie conforme certifiée Cte Adlerberg“. Wiadomość o tem, jakoby jeden z członków rosyjskiego poselstwa jeździł do Girardina, by zobaczyć podpis hr. Adlerberga, okazuje się mylną, ale utrzymują, że poseł rosyjski formalnie zgłosił się do sądów francuskich o wytoczenie procesu fabrykantowi fałszywych podpisów. Nie zważając na widocznie apokryficzny charakter dokumentu, Girardin w dzienniku „France“, a kuzyn jego Detroit w dzienniku „Estafette“ utrzymują, że podpisany przez Bismarka, Gorczakowa i Adlerberga akt, otrzymali ze źródła najkompetentniejszego i dlatego nie mogli wątpić o jego prawdziwości. Na zapytanie jednego z obecnych uczynione Girardinowi, ile on zapłacił za ten dokument, redaktor dziennika „France“ odpowiedział z wielką powagą, że zapytanie postawione jest niedokładnie, gdyż należało zapytać ile on, Girardin, otrzymał za to, by dokument pomieniony ogłosić.

Marszałek Mac-Mahon powrócił do Paryża 21. b. m. Po jego przybyciu do stajni obsadzenia posad dowódców korpusów, znowu była przedmiotem narady ministrów. Dowódcy ci według istniejącego obecnie prawa, mają być zmieniani co trzy lata. Obecnie stało się to koniecznym, z powodu iż niektórzy z dotychczasowych generałów dowodzących, widocznie ulegli podszeptom stronnictwa ultramontańskiego. Tymczasem zachodzą pod tym względem znaczne a nieprzewidziane trudności. „Bien public“ utrzymuje, że z pewnej strony robią się znaczne zabiegi, by zniewolił prezydenta do zamianowania księcia Anmale dowódcą korpusu paryskiego. Ale Mac-Mahon waha się do tej pory, ponieważ przez to mianowanie, stolica oddana byłaby została na pastwę intrygów orleanistów.

W przeszły piątek (22. bm.) obchodzono we Francji rocznicę założenia pierwszej republiki. W Marsylii w dniu tym odbył się bankiet, w którym wzięło udział 650 zaproszonych. Przewidywał deputowany Bouquet, Wiktor Hugo, Raspail, Borodet, Talandier i Ordinaire wy-

Jak się w wielkim świecie żenia.

Przez

OCTAWA FEUILLET.

(Ciąg dalszy).

— Przyjaźń pana jest dla mnie bardzo drogą, coraz i coraz droższą.

— Jestem temu rad niewymownie.

— Ale czy pan sądzi, że przyjaźń, choćby najdroższa, może zupełnie zapełnić serce kobiety?

— Nie mam tej pretensji.

— Otóż, gdyby kiedy potężniejsze uczucie opanało moje życie, gdybym poświęciła mu obowiązki... gdy uczyniono wszystko by mię od nich uwolnić, jak pan wiesz... czy mogłabym zawsze liczyć na przyjaźń pana?

— Nie — odrzekł zimno p. Kevern.

— Jakto, nie? dlaczego? Czy przyjaźń ta w mojem nieszczęściu, w moim błędzie, jeżeli pan chcesz... nie byłaby dla mnie pożyteczniejszą, pomocniejszą niż kiedykolwiek?

— Być może; ale rola powiernika wstępnej miłości nie podoba się mnie.

— Przynajmniej... gdyby to się wydarzyło... pan nie miał być do mnie żalu?

— Miałbym żal wielki.

— Czy dlatego, że byłbyś zazdrośnym?

— Nie byłbym zazdrośnym, bo nie czuję dla pani miłości i czuć nie mogę. Wspomnienia, które mi pani przywodzisz na pamięć bronią mi przeciw pani samej; ale miałbym do pani żal wielki za to żeś rzuciła rodzaj plamy na te wspomnienia... pojmujesz pani?

— Nie, — odrzekła: to zanadto subtelne dla mnie.

Potem zacięła konia i powróciła do

grupy głównej gdzie słyszał jak donosiła śmiała się.

Po powrocie kolacja czekała na zaproszonych w wiejskim pomieszkaniu, które zajmowała pani Mogis na wybrzeżu Villers. Rozumie się, że następnie miało tańczyć do białego dnia. P. Kewern pragnący rozerwać siostrę, ale nie do takiego punktu, nie chciał zabryzmoczyć w Villers i pojechał z nią dalej drogą do Trouville. Rano tego dnia zabrałi oni z sobą panią Rias, której matka wyjechała na kilka dni do Paryża. Wypadło więc naturalnie by powróciła w ich towarzystwie i żeby po drodze odprawdzili ją po domu. Ale pani Rias nie chciała powracać tak wczesnie i ułożono się, że odprawdzi ją później kuzynka Mogis, która zwykle ostatnia zabierała się do snu.

Kilka minut jechali w milczeniu wśród cudnej letniej nocy, wtem p. Kewern nagle rzekł do siostry:

— Wiesz, Ludwiko że to biedne dziecko jest zgubione.

— O, mój kochany! zawołała smutno pani Lauris.

— Najzupełniej... to smutno. A jednak mąż jej nie jest ani głupcem, ani błaznem... o czem on myśli?

XI.

Około godziny jedenastej wieczorem pani Lauris powróciła do wiejskiego ocienionego drzewami domu na wybrzeżu koło Trouville, który wraz z bratem zajmowała. Prawie w tejże samej chwili oznajmiono jej, że pan Rias znajduje się przy bramie i chce się z nią widzieć. — Wzrokiem zasięgnęła rady brata.

— Ale przyjmij go; rozumie się, odrzekł ten jej i wyszedł.

Pan Rias ukazał się z miną bardzo wesołą, albo przynajmniej taką, która chciała ze wesołą uchodzić.

— Jestem w najwyższym stopniu niedelikatny. zawołał i prosił byś mi pani przebaczyła; ale dowiedziałem się, że żona moja wyjechała dziś rano razem z panią... i ośmieliłem się przybyć tu by się dowiedzieć, czy będę mógł mieć tę przyjemność widzieć się z nią.

— Bardzo być może, odrzekła śmiejąc się pani Lauris; ale usiądź pan.

— Nie, nie, nie usiądę... Niech tylko pani będzie tak dobra, powie mi, gdzie jest moja żona, i zaraz znykam.

— Jest w Villers u państwa Mogis, którzy za chwilę odprowadzą ją.

— A dlaczego nie powróciła z panią?

— Byłam nieco zmęczoną i nie chciałam zabierać ją tak wczesną jej przyjaźniom... ale od jak dawna jesteś pan tu?

— Jestem tu od piątej... przybyłem, naturalnie, pociągami małżonków... powiedziano mi, że świekra moja z dziećmi znajduje się w Paryżu, i że nikt nie wie gdzie jest moja żona... Dowiedziawszy się o tem obiadowałem, jak może sobie pani wystawić, bardzo przyjemnie... i oto jestem... Sądze, że jestem dość śmieszny... Dobranoc droga pani!

— Dobranoc... jeżeli żona spóźni się nieco, niech to pana nie niepokoi.

— Nie, nie! dobranoc

Odechodził już gdy młoda kobieta przywołała go łagodnie dotknąwszy jego ramienia końcem swej szpicruty.

— Pani Rias, rzekła.

— Co pani rozkaże?

— Pan masz taką minę... czy nie jesteś pan cierpiący?

— Wcale nie, dziękuję pani.

— Pan nie bardzo będziesz strofował Marję gdy powróci?

Spojrzał na nią zdziwiony i milczał.

— Czy nie uważasz pan, że ona jest nieco zaniedbaną?

Spojrzał na nią uważnie, a po chwili milczenia, rzekł:

— Więc i pani mnie potępiasz?

— Ja bardzo kocham Marję.

— Ja także bardzo ją kochałem, rzekł Lionel glucho.

— A teraz? zapytała pani Lauris.

— Teraz, to rzecz inna.

Potem dodał prędko:

— Mowisz pani że ona jest zaniedbana? W samej rzeczy! ale jakież człowiek rozsądny i honorowy może stowarzyszać się z takim życiem jak jej życie?

— Zapowoleniem, odrzekła młoda kobieta z łagodnością: czy życie pana więcej warte?

— Moje?... eh, miły Boże! czyż nie ona mnie w to życie rzucała?

— A czy ona ze swojej strony nie może powiedzieć tegoż?

— O, rozumie się! odrzekł Lionel cierpko. Więc to jej oddajesz pani słusność!... A jednak jeżeli jest na świecie osoba, która by powinna była być względem mnie sprawiedliwą, to pani... gdyż jeżeli jestem nieszczęśliwy... a jestem nim w najwyższym stopniu... to naprawdę pani jesteś po części przyczyną tego.

— Ja?

— Tak jest, pani. Błagam panią byś nie upatrywała w moich wyrazach zamiarów galanterji, co byłoby wcale nie w miejscu w tej chwili... ale racz pani przypomnieć sobie ów wieczór, który zdecydował o moim losie... ów wieczór podczas którego biedna moja chrześcijańska matka zbiła moje zbyt uzasadnione zarzuty przeciw małżeństwu... Nie wymowa jej odniosła wtedy triumf, zapewniam pani... ale pani sama... obecność pani, jej przykład... Patrzałem na panią i mówiłem sobie: Przy tem wszystkim są jeszcze i takie kobiety. Szczęście jest możliwe.

— Ach, mój Boże! pani Rias, rzekła

pani Lauris, oszczędź mnie pan, proszę... i pozwól sobie powiedzieć, że znam zę pana... oddawna... że pod wszystkimi względami ona mnie przewyższa... i że przynajmniej była godną tyle co i ja do uszczęśliwienia uczciwego człowieka.

— Niech i tak będzie, rzekł Lionel zimno. Więc ja przegrałem... Żegnaj panią.

P. Rias przeszedł most łączący dwa współzawodniczące z sobą terytorja Trouville i Deauville i poszedł brzegiem morza drogą do willi Rosieres. Przybył tam około północy. Pani Rias jeszcze nie powróciła. Wszedł do siebie, próbował czytać; potem rzekł się tego i począł szybkim krokiem wymierzać pokój, co na nieszczęście długo trwać miało.

W miarę jak czas uchodził w próżnem oczekiwaniu, przychodziły mu na myśl z coraz większym gniewem wszystkie zarzuty, jakie mógł zrobić swej żonie, podniecone jeszcze smutnym wypadkiem dzisiejszego wieczora. Trzeba bowiem powiedzieć na pochwałę Lionela Rias, iż wcale nie uczynił tego co wielu innych, to jest nie pogodził się z nieładem w domowym swem pożyciu. Był on z tych ludzi dla których małżeństwo, przestawszy być rozkoszą, staje się męką. Kobieta w której złożył wszystkie nadzieje swego szczęścia i która nosiła jego nazwisko, mogła stać mu się nienawistną, ale nigdy obojętną. Ona była mu nienawistną. Nie przebaczał on jej tego, że zburzyła ideał, być może nieco nieokreślony, ale w każdym razie uczciwy i szczerzy, jaki sobie utworzył o małżeństwie. Wmawiał w siebie, nie bez pewnych pozorów słusności, że był dla niej mężem jakich mało na świecie, czułym, wspaniałomyślnym, delikatnym — a nawet wiernym aż do dnia, w którym własną swą ręką zerwała związek małżeński. Od tego czasu była szczęśliwą: szale-

mówili się. Przemawiał Naquet i Madier de Montjon. Pierwszy porównywał „dzisiejszego Karla, z „olbrzymem r. 1792.“ Gdy przy tem napomknieniu na „politykę zgody“ Gambetty, ktoś zawołał „Precz z Gambettą!“ ze wszystkich stron dały się słyszeć głosy „Precz z nim!“ Pomimo to zdaje się, że Gambetta nie utracił wziętości u marsylskich radykałów. W tym samym dniu w Paryżu odbyła się również uczta przy ulicy Le Courbe, na której było obecnych 500 osób, między innymi dypłtomaci Faray, Spuller i Germain Cosse. Tu także Wiktor Hugo i Ludwik Blanc wymówili się.

Adres skupczy.

Wydział serbskiej skupczyny dnia 23 b. m. wręczył następujący adres ministerstwu:

„Do wysokiego przejdym ministerstwa!

„Walka, jaką obecnie naród nasz prowadzi z cesarstwem tureckim, jest walką o śmierć lub życie, walką o nasze istnienie, naszą wolność, nasze prawa ludzkie. Święta ta walka nie jest zwrócona przeciw jakiegokolwiek narodowości lub religii; żądamy dla naszych przynębionych braci tego tylko, do czego z natury prawo mają, żądają też nie będziemy innym zaprzeczając tego, do czego sami dążymy, nie zważając na religię ani narodowość.

Rząd turecki postępuje się, wbrew europejskiej cywilizacji i ludzkości, najdzikszy i najbardziej barbarzyńskiemi środkami wojennymi; nie uznaje on żadnego prawa, żadnej wolności, żadnej wiary, żadnych humanitarnych zasad. — Władzę swoją opiera na gwałcie, ucisku, barbarzyństwie. Całe ludy i plemiona znika do stanu zwierzęcego.

Rząd turecki, zamiast powstrzymać rozlew krwi, dla dobra naszych braci jako też ludności muzułmańskiej, zamiast niedopuszczać, by postęp, nauka, oświecenie, nogami zostały zdeptane, zamiast popierać narodowy dobrobyt wszystkich swych ludów nie jest syty krwi niewinnych ofiar, które wymordował, nie przestaje na mordach i pozogach młóstwa zburzonych wsi i miast kraju naszego, którego mieszkańców rozpedził, doprowadza nas do ostateczności, chce pozabawić nas wszelkich praw, zniszczyć naszą samoistność, chce nas w prochu tarzać i zająć wobec nas stanowisko, na jakim wobec naszych nieszczęśliwych braci znajduje się.

Turecki rząd użył wszelkich środków ażeby pozabawić nas praw poręczonych traktatem paryskim, podpisanym przez wszystkie wielkie mocarstwa. Więc cóż nam pozostaje do czynienia? Nie innego, jak tylko kroczenie dalej drogą, która jest dla nas świętą, drogą, którą pochwała i popiera cały świat cywilizowany.

Powinniśmy jednak z drogi tej usunąć wszystko, coby nam w kroczeniu po niej zawadzało, powinniśmy zetrzeć najmniejszą nawet skałę, która nie licuje z naszą samoistnością i niezawisłością państwową. Dlatego też i w należytem zrozumieniu ważności głosu ludowego, my, wydział skupczy, z radością przychylamy się do oświadczenia, jakie narodowe nasze wojsko przed kilku dniami wyrzuciło, proklamując świętego nasze-

stwa ję, dziwnactwa, próżność miały otwarte pole i to jej wystarczało. Co do niego, to życie jego było chybione: w rozrywkach i szaleństwach młodzieńcy, znajdował on tylko próżnię, nudy i niesmak. Był najniebezpieczniejszą istotą; był zniechęcony do wszystkiego: do własnego domu, do rozpoczętej pracy, był bez celu, bez przyszłości, bez godności, a być może iż rychno — dzięki jej — bez honoru. I za nią to właśnie ujmowano się, jego to obwiniano! Myśl że uczciwa i piękna pani Lauris była jedną z obwiniających go wcale się nie przyczyniała do uspokojenia.

Pierwszy brząsk poranny znalazł go wśród tych gorzkich rozmyślań. Był to koniec sierpnia, a zatem było już około piętej rano — a pani Rias nie powracała. Spędził noc po za domem, bez matki i męża, w towarzystwie wesołych młodych ludzi i pod opieką pani Mogis był to bezwzględnie wybrzyk zanadto wielki. Lionel czuł, że mu się wymyka cała cierpliwość. Zszedł do stajni, kazał sobie osiodłać konia i pojechał do Villers.

Droga z Deauville do Villers, idąc przez pewien czas w kierunku prostym między łakami a brzegiem morskim, wsuwa się także i na skały panujące nad Oceanem. Pochyłość jest dość duża i stroma. P. Rias jechał po niej stępo, gdy w tem w niewielkiej odległości wśród cizy porannej poczęły rozlegać się śmiechy i hałas. Po chwili wszystko ustało i ozwały się inne głosy: ziemia głucho jak gdyby stado koni pedziło galopem po drugiej stronie góry. W tem szczyt jej ożywił się i Lionel ujrzał zarysujące się na białym jeszcze lazurze nieba sylwetki jeźdźców i wykintanych amazołek. Domyślił się zaraz, że żona jego musi być ozdoba tego towarzystwa. Kawalkada przybywszy na płaszczyznę, ruszyła dalej stępo i powoli poczęła

go księcia Milana Obrenowicza pierwszym królem serbskim.

Wydział radując się temu narodowemu dziełu, uprasza rząd, by gorliwie zajął się tem, ażeby zupełna nasza niezawisłość jak można najprędzej faktem się stała i ażeby nasz świetny książę został proklamowany i skatowany jako król serbski.

Belgrad 22 września.

Terzibasic, wiceprezes. Urosz Knezewics, sekretarz. Członkowie: Peter Stefanowics, Vujo Vasic, Jovan Bozowics, Aksenty Kowacevics, Ilja Stojanowics, Vasa Stosics, Nikola Krupecsevics, Adam Bogosavljevics.

Emisarjusze tureccy w Krymie.

Coraz częstsze dochodzą nas wieści o emisarjuszach tureckich, nawiedzających Krym i Kaukaz celem podburzania tamtejszej mahometańskiej ludności. Jak do „Politische Corres.“ z Odesy donoszą, są jednakże usiłowania ich, mianowicie pomiędzy krymską ludnością zupełnie bezowocnymi. Dotychczas skatowano następujące fakty: We wsi Taraktusz niedaleko od sławnego swemi winami miasta Sudak, pojawiła się przed trzema tygodniami garstka młodych Turków, którzy opuściwszy swą kotłownię (okręt żaglowy,) w pobliżu rzeczonej wsi z bronią w ręku wyładowali. Młodzi ludzie ci których za Sufów wzięto, rozpoczęli natychmiast dzieło swe, namawiając wieśniaków do powstania i walki przeciw „niewiernym.“ Tatarzy jednakże pozostali głuchymi na te namowy, owszem nawet oświadczyli, że nie chcą na siebie ściągnąć zemsty rządu rosyjskiego, wzywają przybyszów aby natychmiast terytorjum gwiny opuścili. Rozgniewani tem przyjęciem Turcy, uderzyli na Tatarów, i zramili nawet niebezpiecznie mówcę, który im dał był odpowiedź. Gdy jednakże na wieść o gwałcie, reszta wiejskiej ludności w hańczary i jańczarki uzbrojona poczęła się gromadzić, uciekli emisarjusze chroniąc się na swą kotłownię, która niebawem odpłynęła. Zawiadomiony o tem zajęciu najbliższy urząd nadbrzeżnej policji, wysłał za nimi natychmiast w pogoń statek strażniczy pod Sudakiem na kotwicy stojący. Dniem później wyprawiono nawet parowiec wojenny ich śladem, ale i ta pogoń nie odniosła żadnego skutku. Podobne zajęcia wydarzyło się i we wsi Partinit, tudzież w Aluszczie. W skutek zajęć tych wysłała komenda wojskowa znaczniejsze oddziały do Sudaku, Kosaszu, Kutluku i innych miejsc nadbrzeżnych. Tudzież pomozono znacznie eskadrze drobnych strażniczych parowców, które nadbrzeżną policję sprawują. Oprócz powyższych faktów skatowano również urzędowo usiłowania kontrabandy broni, przez Turków niejednokrotnie ponawiane, o których tatarska ludność sama rządowi donosiła. Ludność tauryckiego półwyspu, jest temi zajęciami wielce zaniepokojoną. Po wsiach i miasteczkach, mianowicie zaś w stolicy panuje rozdrażnienie tak wielkie, iż łatwo by się wydarzyć mogło, że w razie ponowienia się takich wypadków, sprawcy tychże padliby ofiarą ludowej zemsty.

Uciska podatkowy dawniej już ogromny stał się ostatecznie nieznośnym. Fatalistyczna obojętność po części, po części zaś przesładowanie fanatyczne zniszczyły wszelkie źródła dobrobytu. Rolnik chrześcijański uprawia tylko tyle roli, aby zapłaciwszy podatki mógł żyć jako tako wyżywić. Bo i na cóż produkować więcej, skoro by tylko wypaść musiało na korzyść podatkowych poborców. Wszak i tak nieraz wypada płacić więcej niżeli rola przynosi. Podatki wypuszcza rząd częstokroć, a mianowicie w Bosnii feudalnej szlachcie w dzierżawę, otwierając w ten sposób szranki najwyuzdańszej samowoli i chciwości. Budżet podatkowy układu rząd stambulski stosownie do potrzeb haremu, ministrów, i — państwa, rozkładając ciężary według swego widzi miśnię na pojedyncze wilajety. Do tego zapotrzebowania dopisuje wali (gubernator) dodatek osobisty, to samo czyni kaja kaka m (naczelnik obwodu) m u d i r (naczelnik powiatu) tudzież wszystkie organa administracyjne aż do z a p t j e g o (żandarna wybierającego podatki).

Złodziejstwo to kwitnie także i w sądownictwie. Wiadomą jest rzeczą, że kadio wie (sędziowie) rozstrzygający wszelkie cywilne i karne sprawy według koranu, przyznają zawsze słuszność temu, co lepiej płaci. Rzadko więc też szuka kto sprawiedliwości na tej drodze, i ludność woli się nieraz opłacać złodziejom i rabusiom, aniżeli się uciekać do tureckiego sędziego.

Do tych malwersacyj zmusza urzędników sam rząd, który latami nie wypłaca swych oficjalistów i żołnierzy. Każdy urzędnik uważa posadę swoją za sinekurę, za źródło do rychłego wzbogacenia się, to zaś tem bardziej, ile że za posadę tę musiał zapłacić w Stambule, i że nie wie jak długo się nią cieszyć będzie, wobec sprzedajności chlebobdawcy, tudzież intryg i zazdrości nowych kompetentów.

Oświata ludu stoi na tej samej stopie, na której stała przed pięciuset laty. Trudności wewnętrzne tureckiego języka są jedną z głównych przyczyn, dla których tak nadzwyczaj małą jest liczba osób czytających i piszących umiających. Tak jak w języku hebrajskim, jak zresztą we wszystkich wschodnich językach opuszcza się w pisaniu wszelkie samogłoski, nie może zatem czytać tureckiego pisma ktoś, co tureckiego języka wybornie nie posiada. Trudność ta, połączone z wrodzonym muzułmaninowi lenistwem, jest przyczyną, dla której tak rzadko gdzie można spotkać się z turecką ksiązką. Sami zbyt leniwi, by szukać oświaty, starają się Turcy przeszkodzić odnośnym dążeniem Słowian i Greków. Każdy Buł-

gar, Tesalczyk lub Epirota, który w braku szkół krajowych szukał oświaty za granicą, uważany bywa za zdradę kraju, za niebezpiecznego dla państwa agitatora, i staje się tem samem celem rozlicznych przesładowań. Wobec tego nie tylko nie postępuje w Turcji oświata, owszem cofa się ona coraz wstecz, pojedynczych bowiem wojskowych głównie kształconych za granicą i zawdzięczających ogładę swoją balom w Mabilie lub Closserie de Lillas w rachunek tutaj wciągać nie można. Turcja nie ma do dziś dnia lekarzy, nie ma prawników w europejskim tego słowa znaczeniu, nie ma fachowych administratorów, polityków, inżynierów. Wszystkie sprzężone maszyny rządowej spoczywają w ręku nieuków; odznaczają się zaś pod tym względem administracja cywilna i wojskowa. Trochę wrodzonych zdolności, trochę intryganckiego sprytu, oświaty ile można najmniej, oto cały aparat Turkowi do zrobienia kariery potrzebny.

Takim jest stan obecny Turcji, zobaczmy teraz, czy państwo sultańskie zdolnym jest do odrodzenia i postępowego rozwoju. Nie zaprzeczy tego nikt z pewnością, że ze wszystkich wschodnich narodów Turcy są najbardziej barbarzyńskim. Ślad ich dziejowego pochodzenia na bałkańskim półwyspie znaczący się zniszczeniem zabytków dawnej cywilizacji; nowego nie wnieśli Turcy z Azji nie, — również nie wynuli nic z swego ducha, nie stworzyli niczego w tych krajach tak hojnie obdarzonych od natury, pod tem słońcem, które zapłodziło geniusza dawnej Hellady, a jednak mieszkają oni już w tej ziemi przez lat pięćset! Ale nie tylko na bałkańskim półwyspie, gdzie nowe geograficzne i klimatyczne stosunki mogły wpłynąć niekorzystnie na dzielność tej rasy, w własnej nawet ojczyźnie nie umieli Turcy nic stworzyć, nie wynalazli z swego ducha, nawet i w własnej ich ojczyźnie znaczą ślad ich zgłuszczenia tylko i ruiny. Pod ich panowaniem upadły: Palestyna, Arabja, Mezopotamja; Syryja i Mała Azja niegdys tak kwitnąca i tam tylko, gdzie nie dotarł żywioł turecki, w Persji i Indjach ostały się jeszcze zabytki dawnej cywilizacji. Porównania z rycerskimi Arabami lub z oświeconymi Maurami hispańskimi Turcy wytrzymać nie mogą; jedynym ich rysem charakterystycznym jest dzikość i rozwozłość, objawiająca się w obyczajach i instytucjach, głównie zaś w wojnach, których przeważną cechą stanowią rzezie, gwałty, rabunki, bezmyślne pustoszenia i nieludzkie okrucieństwa.

Niektórzy przyjaciele Turków przyznając po części barbarzyństwo tego narodu, starają się go uniewinnić twierdząc, że chrześcijaństwo bałkańskiego półwyspu nie są lepszymi. Atoli twierdzenie to nie dowodzi nic, bo najprzód nie tak nie demoralizuje narodów jak ucisk. Bezsilny i uciśniony nie może przebiegać w srodka obrony. Im dzikszym jest przesładowca, tem podstępniejszemu, mściwyszemu i nikczemniejszemu staje się z czasem przesładowany. Właśnie ciągłe te powstania przeciw tureckiej przemoc, te ciągłe zbrojne protesty przeciw muzułmańskiemu panowaniu są dowodem, że grecka i słowiańska ludność dąży do czegoś lepszego, że jest zdolną do postępowego rozwoju, której zdolności Turcy w czasie swego pięciowiekowego pobytu w Europie znaku nawet nie dali.

Mała Serbja, która dopiero od tak niedawnego czasu cieszy się swoją wolnością, jest najlepszym dowodem, czemu byli południowi Słowianie, gdyby Islam nie był im przygniół karków swą zakrwawioną stopą. Żapiski sprzyjających Turkom korespondentów, którzy po bitwie pod Kniazewaczem do Serbji przybyli świadczą o przyjemnym wrażeniu, którego doznali ci panowie na widok schludnych domków, winnic, pól pięknie uprawnych i ogrodów, dowodzących dobrobytu i kultury mieszkańców.

Tu jeszcze musimy dotknąć jednej strony, która przy omawianiu kwestji tak przeważnie praktycznej, jaką jest kwestja wschodnia nie da się wcale wykreślić z rachunku. Stroną tą jest żywioł religijny. Nie należy zapominać, że Islam nie da się nigdy pogodzić z postępowymi instytucjami, które świat dzisiejszy wysnuł z etyki chrześcijańskiej. Nauka Islamu była wobec fetysyzmu postępowym; w Azji więc i w Afryce mógł Islam swojego czasu mieć swoje moralne uprawnienie. W Europie zaś nie może on być wcale cierpiącym z powodu swej nietolerancji, swej antimoralności (polygamia) i swych zasad barbarzyńskich.

W każdym razie znajduje się Europa wobec problemu, który się nie da już zażegnać żadnym półśrodkiem. Oswobodzenie chrześcijan bałkańskich a tem samem upadek Turcji, w ostatecznej zaś konkluzji wydalenie Turków z Europy

Turcy i południowi Słowianie wobec cywilizacji.

Z jakiegokolwiek strony badać zechcemy kwestję wschodnią, treścią i rdzeniem jej będzie zawsze pytanie: czy tureckie państwo posiada warunki żywotności, czyli nie?

Obecnych wypadków wojennych nie wciągamy tutaj wcale w rachunek; — jakimkolwiekby nie był wynik obecnej wojny, ani klęska Turków, ani porażka Serbów nie może być w tej mierze podstawą do żadnego wniosku. Tureckie wojska nie złożyły dotąd dostatecznych dowodów swej dzielności, turecy wodzowie nie wykazali się talentem; wojna, przed dwunastu tygodniami przez małą Serbję przeciw dziesięćkroć silniejszemu państwu podjęta, trwa jeszcze ciągle nierozstrzygnięta, i z pewnością byłoby rzeczą wzięty obrót całkiem inny, gdyby kryzys rozkładowa, państwo tureckie tocząca, doszła była na wszystkich punktach równocześnie do wybuchu.

Badając żywotność tureckiego państwa musimy zwrócić się do źródeł jego istnienia, musimy zwrócić w koła maszyn rządowej, i przypatrzeć się śladom działalności tureckiej rasy. Owóż na wewnątrz objawiała się działalność ta od wieków gwałtownie, uciskiem i tamowaniem wszelkiego postępu. Pod tureckim ciemieniem zdziczały i zdemoralizowały się chrześcijańskie ludy pomierzony Adrijatykiem a Euksynem mieszkające; ucisk barbarzyński wypenił do szczytu wszelkie zabytki cywilizacji o bizantyjskim i serbskim państwie odziedziczone; — stare rzymskie drogi zostały zaniedbane, nowych nie budowano aż do najnowszych czasów, a do najważniejszych stolic prowincjonalnych prowadzą częstokroć tylko liche ścieżki. Na miejscu, gdzie niegdys stały miasta kwitnące, jak Serajewo, Prizrend, Sofja, Ternowo stoją dziś ledwie sadby, niemające ani warunków ani nadziei wzrostu; przyplwy tureckiego żywiołu nie przyczynił się nigdzie do wzrostu znaczniejszych miast, lecz owszem do ich upadku. Jeżeli gdzie jeszcze nie zamart handel i rolnictwo, to dzieje się to nie z winy Turków; przedsiębiorcy Grecy, Ormianie i Bułgarzy ocalili pod uciskiem i mimo ucisku Turków kraj od zupełnego zniszczenia i upadku.

Uciska podatkowy dawniej już ogromny stał się ostatecznie nieznośnym. Fatalistyczna obojętność po części, po części zaś przesładowanie fanatyczne zniszczyły wszelkie źródła dobrobytu. Rolnik chrześcijański uprawia tylko tyle roli, aby zapłaciwszy podatki mógł żyć jako tako wyżywić. Bo i na cóż produkować więcej, skoro by tylko wypaść musiało na korzyść podatkowych poborców. Wszak i tak nieraz wypada płacić więcej niżeli rola przynosi. Podatki wypuszcza rząd częstokroć, a mianowicie w Bosnii feudalnej szlachcie w dzierżawę, otwierając w ten sposób szranki najwyuzdańszej samowoli i chciwości. Budżet podatkowy układu rząd stambulski stosownie do potrzeb haremu, ministrów, i — państwa, rozkładając ciężary według swego widzi miśnię na pojedyncze wilajety. Do tego zapotrzebowania dopisuje wali (gubernator) dodatek osobisty, to samo czyni kaja kaka m (naczelnik obwodu) m u d i r (naczelnik powiatu) tudzież wszystkie organa administracyjne aż do z a p t j e g o (żandarna wybierającego podatki).

Złodziejstwo to kwitnie także i w sądownictwie. Wiadomą jest rzeczą, że kadio wie (sędziowie) rozstrzygający wszelkie cywilne i karne sprawy według koranu, przyznają zawsze słuszność temu, co lepiej płaci. Rzadko więc też szuka kto sprawiedliwości na tej drodze, i ludność woli się nieraz opłacać złodziejom i rabusiom, aniżeli się uciekać do tureckiego sędziego.

Do tych malwersacyj zmusza urzędników sam rząd, który latami nie wypłaca swych oficjalistów i żołnierzy. Każdy urzędnik uważa posadę swoją za sinekurę, za źródło do rychłego wzbogacenia się, to zaś tem bardziej, ile że za posadę tę musiał zapłacić w Stambule, i że nie wie jak długo się nią cieszyć będzie, wobec sprzedajności chlebobdawcy, tudzież intryg i zazdrości nowych kompetentów.

Oświata ludu stoi na tej samej stopie, na której stała przed pięciuset laty. Trudności wewnętrzne tureckiego języka są jedną z głównych przyczyn, dla których tak nadzwyczaj małą jest liczba osób czytających i piszących umiających. Tak jak w języku hebrajskim, jak zresztą we wszystkich wschodnich językach opuszcza się w pisaniu wszelkie samogłoski, nie może zatem czytać tureckiego pisma ktoś, co tureckiego języka wybornie nie posiada. Trudność ta, połączone z wrodzonym muzułmaninowi lenistwem, jest przyczyną, dla której tak rzadko gdzie można spotkać się z turecką ksiązką. Sami zbyt leniwi, by szukać oświaty, starają się Turcy przeszkodzić odnośnym dążeniem Słowian i Greków. Każdy Buł-

gar, Tesalczyk lub Epirota, który w braku szkół krajowych szukał oświaty za granicą, uważany bywa za zdradę kraju, za niebezpiecznego dla państwa agitatora, i staje się tem samem celem rozlicznych przesładowań. Wobec tego nie tylko nie postępuje w Turcji oświata, owszem cofa się ona coraz wstecz, pojedynczych bowiem wojskowych głównie kształconych za granicą i zawdzięczających ogładę swoją balom w Mabilie lub Closserie de Lillas w rachunek tutaj wciągać nie można. Turcja nie ma do dziś dnia lekarzy, nie ma prawników w europejskim tego słowa znaczeniu, nie ma fachowych administratorów, polityków, inżynierów. Wszystkie sprzężone maszyny rządowej spoczywają w ręku nieuków; odznaczają się zaś pod tym względem administracja cywilna i wojskowa. Trochę wrodzonych zdolności, trochę intryganckiego sprytu, oświaty ile można najmniej, oto cały aparat Turkowi do zrobienia kariery potrzebny.

Takim jest stan obecny Turcji, zobaczmy teraz, czy państwo sultańskie zdolnym jest do odrodzenia i postępowego rozwoju. Nie zaprzeczy tego nikt z pewnością, że ze wszystkich wschodnich narodów Turcy są najbardziej barbarzyńskim. Ślad ich dziejowego pochodzenia na bałkańskim półwyspie znaczący się zniszczeniem zabytków dawnej cywilizacji; nowego nie wnieśli Turcy z Azji nie, — również nie wynuli nic z swego ducha, nie stworzyli niczego w tych krajach tak hojnie obdarzonych od natury, pod tem słońcem, które zapłodziło geniusza dawnej Hellady, a jednak mieszkają oni już w tej ziemi przez lat pięćset! Ale nie tylko na bałkańskim półwyspie, gdzie nowe geograficzne i klimatyczne stosunki mogły wpłynąć niekorzystnie na dzielność tej rasy, w własnej nawet ojczyźnie nie umieli Turcy nic stworzyć, nie wynalazli z swego ducha, nawet i w własnej ich ojczyźnie znaczą ślad ich zgłuszczenia tylko i ruiny. Pod ich panowaniem upadły: Palestyna, Arabja, Mezopotamja; Syryja i Mała Azja niegdys tak kwitnąca i tam tylko, gdzie nie dotarł żywioł turecki, w Persji i Indjach ostały się jeszcze zabytki dawnej cywilizacji. Porównania z rycerskimi Arabami lub z oświeconymi Maurami hispańskimi Turcy wytrzymać nie mogą; jedynym ich rysem charakterystycznym jest dzikość i rozwozłość, objawiająca się w obyczajach i instytucjach, głównie zaś w wojnach, których przeważną cechą stanowią rzezie, gwałty, rabunki, bezmyślne pustoszenia i nieludzkie okrucieństwa.

Niektórzy przyjaciele Turków przyznając po części barbarzyństwo tego narodu, starają się go uniewinnić twierdząc, że chrześcijaństwo bałkańskiego półwyspu nie są lepszymi. Atoli twierdzenie to nie dowodzi nic, bo najprzód nie tak nie demoralizuje narodów jak ucisk. Bezsilny i uciśniony nie może przebiegać w srodka obrony. Im dzikszym jest przesładowca, tem podstępniejszemu, mściwyszemu i nikczemniejszemu staje się z czasem przesładowany. Właśnie ciągłe te powstania przeciw tureckiej przemoc, te ciągłe zbrojne protesty przeciw muzułmańskiemu panowaniu są dowodem, że grecka i słowiańska ludność dąży do czegoś lepszego, że jest zdolną do postępowego rozwoju, której zdolności Turcy w czasie swego pięciowiekowego pobytu w Europie znaku nawet nie dali.

Mała Serbja, która dopiero od tak niedawnego czasu cieszy się swoją wolnością, jest najlepszym dowodem, czemu byli południowi Słowianie, gdyby Islam nie był im przygniół karków swą zakrwawioną stopą. Żapiski sprzyjających Turkom korespondentów, którzy po bitwie pod Kniazewaczem do Serbji przybyli świadczą o przyjemnym wrażeniu, którego doznali ci panowie na widok schludnych domków, winnic, pól pięknie uprawnych i ogrodów, dowodzących dobrobytu i kultury mieszkańców.

Tu jeszcze musimy dotknąć jednej strony, która przy omawianiu kwestji tak przeważnie praktycznej, jaką jest kwestja wschodnia nie da się wcale wykreślić z rachunku. Stroną tą jest żywioł religijny. Nie należy zapominać, że Islam nie da się nigdy pogodzić z postępowymi instytucjami, które świat dzisiejszy wysnuł z etyki chrześcijańskiej. Nauka Islamu była wobec fetysyzmu postępowym; w Azji więc i w Afryce mógł Islam swojego czasu mieć swoje moralne uprawnienie. W Europie zaś nie może on być wcale cierpiącym z powodu swej nietolerancji, swej antimoralności (polygamia) i swych zasad barbarzyńskich.

W każdym razie znajduje się Europa wobec problemu, który się nie da już zażegnać żadnym półśrodkiem. Oswobodzenie chrześcijan bałkańskich a tem samem upadek Turcji, w ostatecznej zaś konkluzji wydalenie Turków z Europy

stały się już historyczną koniecznością, której rada czy też nie rada poddać się będzie musiała europejska dyplomacja.

Wiadomości miejscowe i zamiejscowe.

Znowu konfiskata. Wczorajszy numer „Kroniki Codziennej“ skonfiskowała prokuratorja państwa z powodu korespondencji z Krakowa. Nakład drugi z opuszczeniem inkryminowanej części został rozesłany szan. prenumeratorem.

Mianowania. Rada szkolna zamianowała tymczasowego nauczyciela Jana Przewłockiego rzeczywistym nauczycielem szkoły etatowej w Kryweńku, a nauczyciela Stanisława Martynowicza rzeczywistym nauczycielem szkoły etatowej w Jażowie starym.

Dobroczylny zapis. W Chelmicy wielkiej, w powiecie Lipnowskim (gubernja Płocka) zmarła dnia 12. b. m. Józefa z Rutkowskich Sierakowska, zapisawszy około 80.000 rubli na cele dobroczynne. Między innymi ustanowiła zmarła 12 stypendjów po 150 rubli, bardzo znaczną kwotę przeznaczyła na kościół miejscowy, dwa domy w Ciechocinku na szpital itp.

W restauracji na Chorążczyźnie u p. Grzywińskiego, skradziono tej nocy 29 obrobów czerwonych i białych i 50 serwet. Złodziej przelał przez parkan do ogrodu i zabrał te rzeczy z pod prasy w werandzie postawionej. Właściciel poniósł szkodę na 130 złr.

Złożono w policji pugilares znalezione d. 23. sierpnia koło kościoła Śr. Dominikańców wraz z weksłem na 100 złr. podpisanym przez Henryka Jas tudzież beczkę z piwem, którą znalazł strażnik targowy zeszłej nocy na ulicy Kurkowej.

Zapiski djecejalne. Ks. Mikołaj Zabrzecki, dotychczasowy iac. wikary w Łodygowicach, przeniesiony został do Barcic, a na jego miejsce do Łodygowic przybył ks. Franciszek Niemezewski, dotychczasowy wikary z Niepołomic. — Ks. Jan Maćkiewicz, nowowyświęcony kapłan przeznaczony został na kooperatora przy iac. kościele parafjalnym w Swilczy. — Ks. Szepepan Zelek, nowowyświęcony kapłan objął obowiązki wikarego przy iac. probostwie w Czchowie. — Ks. Andrzej Gardziel, dotychczasowy administrator iac. kościoła parafjalnego w Zagórz, otrzymał dnia 23. sierpnia b. r. kanoniczną instytucję na rzezonone beneficjum. — Ks. Wojciech Mach, nowowyświęcony kapłan przeznaczony został na wikarego przy iac. kościele parafjalnym w Rymanowie na miejscu ks. Antoniego Podgórnego, przeniesionego do Kołomyi. Marcin Krucezek, nowowyświęcony kapłan objął posadę wikarego przy iac. kościele w Bieczu. — Ks. Jan Mielecki, były iac. wikary w Komborni, przeznaczony został na wikarego do Turki. — Ks. Kajetan Kajetanowicz, nowomianowany kanonik gremjalny przy kapitule ormiańskiej we Lwowie, otrzymał dnia 31. sierpnia b. r. kanoniczną instytucję. Wikariuszem kościoła katedralnego ormiań. zamianował konsystorz ks. Michała Romaszkan.

W Krakowie nastąpi d. 1. października otwarcie szkoły techniczno-przemysłowej, zaprowadzonej w miejsce instytutu technicznego. Dotąd jednakowoż nie są nominowani ani dyrektor ani nauczyciele i „Czas“ z tego powodu pisze: „Zdnaloby się, że zaraz po ustanowieniu tej szkoły nastąpi mianowanie dyrektora jej i profesorów, którzyby mieli sposobność poczynić pewne przygotowania dla wykładów według nowej normy. Tymczasem ani o dyrektorze ani o profesorach przyszłej szkoły nie słychać dotąd, a młodzież szkolna tak z dawnego instytutu technicznego, jak nowo do tej szkoły zapisac się pragnąca, nie wie, gdzie się obrócić i do kogo się zgłosić. Wielu zaś uczniów mieszkających na prowincji, wygląda niecierpliwie ogłoszenia otwarcia tej szkoły, aby zjechać na miejsce chociażby na parę dni przed rozpoczęciem wykładów dla wyszukania sobie umieszczenia. W niemniejszej niepełności są rodzice i opiekunowie. Obawiają się przeto można, aby dla pospiechu nie mianowano dyrektora i profesorów z pomiędzy pierwszych lepszych, jacy się nawiną pod rękę urzędnikowi ministerjalnemu, który ma powierzoną sobie sprawę tej szkoły. Krąży też już z tego powodu odstraszające pogłoski o nominacjach, a nie dziwi, że każda zwłoka bywa na zle tłumaczona, skoro cała reorganizacja instytutu technicznego szła przez długie lata jakby z kamienia i skończyła się na jego zamknięciu a zastąpieniu go szkołą, która dotąd istnieje tylko na papierze.“

Pod rządem pruskim. Urzędy pocztowe w Prusach mają obowiązek pełnienia obowiązków policji śledczej. Dyrekcja poczt w Bydgoszczy przesłała okólnikiem do urzędów pocztowych podobnie adresu listu pruskiego do ks. Brenka przez kardynała hr. Ledóchowskiego z poleceniem, aby listy z adresem podobnej ręki zatrzymywać i odsyłać prokuratorji. I to się dzieje w państwie, gdzie istnieje ustawa o tajemnicy listowej i naznaczona jest kara więzienia za naruszenie listu.

Nowy pancernik. Z Paryża donoszą o zajęciu, jakie tam budzi mające wkrótce nastąpić spuszczenie na morze olbrzy-

